

(ISSN: 2587-0238)

Okan, S. (2023). An Analysis of Theses on Distance Education From 1985 to 2021, *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 8(25), 3047-3082.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijetsar.716>

Article Type: Research Article

AN ANALYSIS OF THESES ON DISTANCE EDUCATION FROM 1985 TO 2021

Soner OKAN

Assist. Prof. Dr., Sutcu Imam University, Kahramanmaras, Turkey, sonerokan@hotmail.com
ORCID: 0000-0001-6749-8163

Received: 29.03.2023

Accepted: 13.11.2023

Published: 05.12.2023

ABSTRACT

This study aims to comprehensively analyze postgraduate theses conducted in the distance education field, specifically focusing on experimentally conducted studies and studies presenting model designs. Employing a qualitative approach within a document analysis framework, the research encompasses an examination of 145 theses subjected to content analysis. Findings highlight an increase in experimentally oriented and design-centric postgraduate theses since 2006. This is closely linked to emerging technological advancements, the increased emphasis on distance education, and the growing demand for distance education. Notably, the majority of the theses emerged from the educational sciences domain, predominantly employing quantitative methodologies. Among the varied data analysis techniques, content analysis, independent t-tests, and descriptive analyses emerged as the most frequently employed methodologies. The prevalence of web-based systems, coupled with the incorporation of video and animation, was evident in a substantial portion of the theses. The prominent usage of survey instruments, achievement tests, and interview techniques as primary data collection methods can be attributed to researchers' focus on evaluating the impact of pedagogical practices and the efficacy of distance education designs on student achievement and the usability of these designs. Furthermore, the theses explore themes surrounding motivation, instructional effectiveness, and participant perspectives pertinent to design aspects. It is thought that experimental and design-oriented distance education studies are insufficient in fields such as music, painting and physical education which psychomotor skills are at the forefront. Distance education model development studies for these fields should be increased. In the theses examined, significant deficiencies were found in curriculum preparation. Developing a curriculum compatible with the model design in distance education can contribute to the successful outcome of the education process. It is thought that examining distance education studies from different perspectives will contribute to improving the quality of distance education.

Keywords: Postgraduate, thesis, distance education, experimental, design.

INTRODUCTION

Examining the rationale behind distance education reveals a crucial factor: the escalating demand for education. According to data from the Turkish Statistical Institute (2022), the global population reached 5 billion in 1989, 6 billion in 1999, and 7 billion in 2011. Projections indicate an estimated global population of 8 billion by 2022. Education stands as a fundamental necessity, akin to basic needs such as sustenance and shelter. With the surge in population, societies have two avenues for enhancing educational provisions. The first involves continuously increasing the number of schools and teachers, while the second entails exploring alternative educational paths like distance education. Among the most cost-effective methods to disseminate education across all segments of society is distance education. One of the rationales behind distance education is its potential as an alternative educational approach. By integrating distance education and technology into the education process, richer and more effective learning experiences are offered to learners (Tankız & Şahin: 2023:). Extraordinary circumstances often prompt the use of distance education as an alternative to face-to-face learning. For instance, during the COVID-19 pandemic, face-to-face education was suspended in 157 countries, leading to a transition to distance education (Eken, Tosun & Tuzcu Eken, 2020: 117). This mandated distance education in many countries. Another example is the shift to distance education across all educational levels in 11 provinces in Turkey following the Kahramanmaraş earthquake in February 2023 (Turkish Council of Higher Education, 2023).

Although it has gained more prominence in recent years due to exceptional circumstances, the history of distance education dates back to the 18th century. The first recorded instance of distance education occurred in Sweden in 1728 within the framework of correspondence education. An advertisement in a Swedish newspaper dated 1833 announced composition lessons to be conducted via correspondence. Correspondence education was observed in the 19th century in America, France, and England. Sir Isaac Pitman delivered shorthand lessons via correspondence in England in 1840 (Tekedere, 2014: 453). The initial educational radio broadcasts commenced in America in 1919, continuing through television broadcasts from 1940 onwards. Technological advancements in the 1990s led to the emergence of interactive models such as teleconferencing, and video conferencing, facilitating the synchronous learning model (Aziz, 1982: 46-47).

Examining Turkey's history reveals the use of magazines for education during the Tanzimat Period (1839-1876) due to challenges in printing and distributing textbooks. Some lessons were disseminated to individuals through newspapers" (Göktaş, Gedik, Karoğlu, & Çağıltay, 2009: 81). "In 1959, Ankara University's Faculty of Law conducted distance education via correspondence through the Banking and Commercial Law Research Institute" (Yalçınalp, 2013: 146). Distance education expanded beyond correspondence, evolving in tandem with technological progress. "Film, Radio and Television Education Center (1973) and Yaykur (1975) contributed to distance education with their television programs" (Ministry of National Education, 2023a). The establishment of the Open Education Faculty in 1983 (Anadolu University, 2023) and the Open Education High School in 1992 marked the commencement of distance education activities in Turkey (MEB, 2023b). Internet-based distance

education initiatives at universities began in 1997 with certificate programs and on-campus courses (Aydoğdu Karaaslan, 2008: 20). "In 1974, the Experimental Higher Teacher Training School opened in Turkey, initiating distance education in higher education for the first time" (Bozkurt, 2017: 89). According to the Databases of Turkish National Thesis Center of the Council of Higher Education, postgraduate thesis studies related to distance education in Turkey date back to 1985.

Numerous studies examine postgraduate-level distance education research. In their research, Erdem Aydın, Kaya, İşkol, and İşcan (2019) observed that postgraduate theses conducted at Anadolu University's Distance Education Department predominantly focused on the instructional environment, with quantitative research methods being more commonly preferred than other methods. Parlakkılıç and Güldüren (2019) also noted the prevalent use of quantitative research methods in distance education studies in Turkey, emphasizing a focus on tools and content-related topics. Delen (2021) highlighted a higher number of master's theses compared to doctoral theses, indicating a prevalent use of general survey methods as the primary approach. They also noted a greater utilization of quasi-experimental and relational survey models in theses, with the majority of samples comprised of undergraduate students. Azizoğlu (2021) noted an increase in the number of distance education theses published during the Covid-19 pandemic compared to previous periods. They found that the examined theses predominantly focused on technologies, the relationship between students' cognitive skills and distance education, methods employed, educators, and foreign language instruction. Gökmen et al. (2017) observed that a significant portion of distance education theses published in Turkey between 2005 and 2014 consisted mainly of master's theses. They found a decline in quantitative research methods from 2010 onwards, although they still held prominence compared to other research methods. Erdem Aydın et al. (2019) analyzed postgraduate theses on distance education at Anadolu University. Their findings focused on examining students' knowledge, achievement levels, and attitudes, emphasizing quantitative methods. Güdekli et al. (2022) examined postgraduate theses between 2011 and 2020 and found a numerical increase from 2019 onwards. They noted that the majority of samples consisted of students and highlighted a predominant use of quantitative research methods. Orakcioğlu (2019) scrutinized postgraduate theses on distance education between 2013-2018, discovering a higher prevalence of survey and case study methods. They also found that purposive sampling was frequently utilized in the sampling process. Karabey et al. (2020) analyzed postgraduate theses related to distance education for individuals with disabilities in Turkey. They identified a predominance of master's level theses, a concentration of theses in specific universities, a primary focus on samples comprising elementary school students, and a prevalent emphasis on the education of individuals with intellectual disabilities. Existing literature lacks a specific analysis of postgraduate theses that solely rely on an experimental method and propose a distinct model for distance education design. Davies, Howell, and Petrie (2010) identified a scarcity of studies focused on theory-building in examining distance education research. However, research endeavors aimed at theory-building in distance education are considered crucial contributions that can innovate and enhance areas such as methodology, instructional models, and educational activities. Hence, this research examines

postgraduate theses conducted between 1985 and 2021 in Turkey that utilized the experimental method and were centered on distance education design across various variables.

The Purpose of the Study

The oldest thesis found on the Databases of Turkish National Thesis Center of the Council of Higher Education dates back to 1985. This study examines postgraduate education theses focusing on design and models in distance education between 1985 and 2021, aiming to provide a rich literature for researchers interested in this field. This study aims to identify how these theses have been distributed across various variables over the years and to shed light on future thesis studies planned within this scope.

METHOD

Research Design

This study is a qualitative investigation conducted through document analysis. Data obtained via document analysis were subjected to content analysis. "Content analysis is a scientific method that involves the systematic examination, simplification, and summarization of comprehensive data" (Cohen, Manion & Morrison, 2007).

Population and Sample

The population of this study comprises postgraduate theses available on the relevant Databases of National Thesis Center of the Turkish Council of Higher Education in Turkey. The sample consists of theses based on instructional design and experimental applications within distance education. Theses conducted on previously developed distance education models, namely those developed independently of the research or researcher, were excluded from this examination. The rationale behind this exclusion is to provide an analysis of postgraduate theses to create a new model for researchers interested in working on distance education models, offering insights for new studies. Therefore, theses involving the development of distance education models through design, implementation, and application were included in the sample. The study's population consists of postgraduate education theses centered on distance education themes, while the sample encompasses 145 postgraduate theses conducted between 1985 and 2021, focusing on experimental methods and distance education design.

Data Collection and Analysis

The data for this research were accessed from the Databases of Turkish National Thesis Center of the Council of Higher Education website using various keywords. Among the theses with multiple entries, only one was selected for examination. Theses focusing on developing models related to distance education, identified through the method sections of the theses, were included in the study. It was observed that certain theses presented models based on literature reviews, and these were also encompassed within the scope of this research. Various

classification forms such as publications, theses, articles, etc., were scrutinized through a literature review, and a form was created using Microsoft Excel tailored to the scope of this study. This form includes columns for the thesis number, year of the thesis, the university where the thesis was conducted, the institute where the thesis was conducted, the field of the thesis, type of thesis, technologies utilized in the thesis, communication methods used in the thesis, instructional program, written materials, study group, population and sample, research design, data collection techniques, analyses employed, and topics.

The theses within the sample were analyzed using the content analysis method. Twenty-nine theses from the sample (constituting 1/5 of the sample) were randomly selected and coded by two coders holding the titles of Associate Professor and Doctor Instructor. The formula was applied to ensure internal consistency (reliability = agreement / agreement + disagreement), calculating the coders' agreement rate. The calculation indicated a 94% agreement rate. The findings obtained were then transformed into percentage and frequency tables.

FINDINGS

In this section, the results of the analysis conducted on the theses are presented. The analysis encompasses the general characteristics of the research, the topics addressed, the theoretical frameworks underpinning the theses, the technologies utilized, and the research designs.

General Characteristics of the Research

This section includes analyses of published theses' types, quantities, and year-wise distribution.

Distribution According to Types of Theses

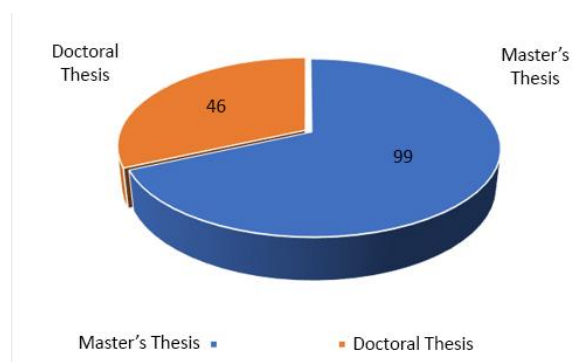

Figure 1: The distribution of theses based on their types in the field of distance education.

Figure 1 shows that approximately two-thirds (68%) of the postgraduate theses on distance education published between 1985 and 2021 examined in this study consist of master's theses. This disparity between doctoral and master's theses might be attributed to the higher prevalence of master's programs compared to doctoral programs, along with a larger enrollment of students in master's programs over doctoral programs.

Distribution of Theses by Years

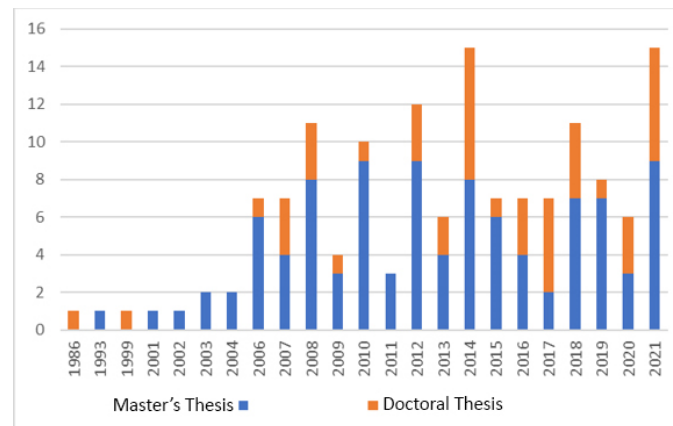

Figure 2: Distribution of master's and doctoral theses by year.

Figure 2 displays the distribution of theses according to years. There seems to be an increase in master's theses in 2008, 2010, 2012, and 2021 compared to other years. Studies have shown irregular but overall growth since 2006. This is believed to be due to the expansion of Internet access during those years and attempts to integrate Internet technologies into education. One of the years with the highest number of theses produced is 2021. It is assumed that the surge in the inclination toward distance education due to the COVID-19 pandemic may be the reason behind this finding.

Distribution of Theses by Universities

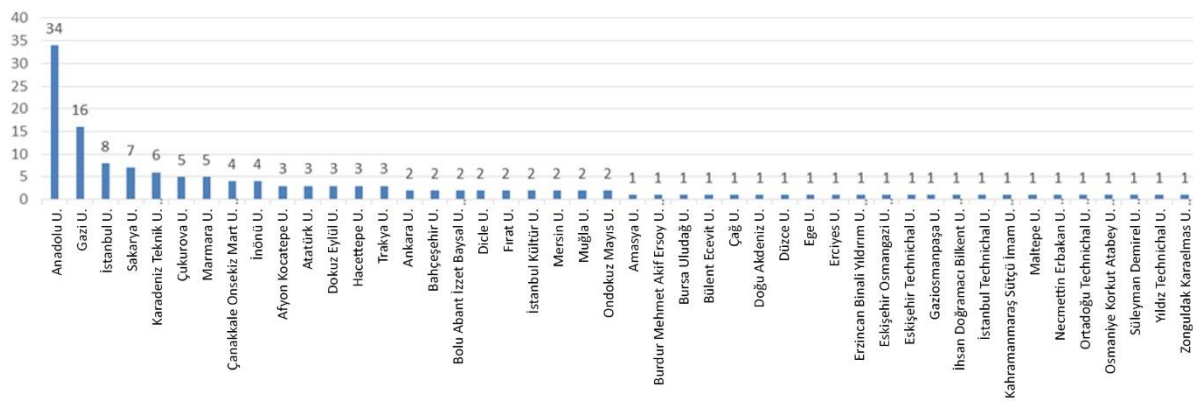

Figure 3. Distribution of Theses by Universities.

Figure 3 shows that 23.44% of the theses included in the study were conducted at Anadolu University (f=34). This could be attributed to Anadolu University being one of the pioneers in distance education and open education in Turkey. Following Anadolu University, Gazi University constitutes 11% of the theses.

Distribution of Thesis According to Fields

The fields of the theses conducted on distance education included within the study are presented in Table 1.

Table 1. Distribution of Theses by Fields.

Field	Frequency	Ratio
Higher Education Institutions	21	14,5
Information Technology	21	14,5
Language education/instruction	16	11,0
Education (other)	12	8,3
Special Education	8	5,5
Educational Administration	8	5,5
Vocational Education	6	4,1
Mathematics education	4	2,8
Not specified	3	2,1
In-Service Training	4	2,8
Informal Education	3	2,1
Music Education	3	2,1
Open Education Programs	2	1,4
Child development	2	1,4
Theology	3	2,1
Economics/Business	6	4,1
Other	23	15,9
TOTAL	145	100,0

When Table 1 is examined, it is observed that out of a total of 145 theses, 21 are related to higher education institutions, and 21 pertain to the field of information technology. Within the educational domain, 64 theses were conducted, covering language education/instruction (n=16), special education (n=8), educational management (n=8), vocational education (n=6), mathematics education (n=4), in-service training (n=4), adult education (n=3), music education (n=3), and other educational areas (n=12). The prevalence of education faculty graduates among students could contribute to the concentration of theses in these areas. The number of theses where the field is unspecified is 3.

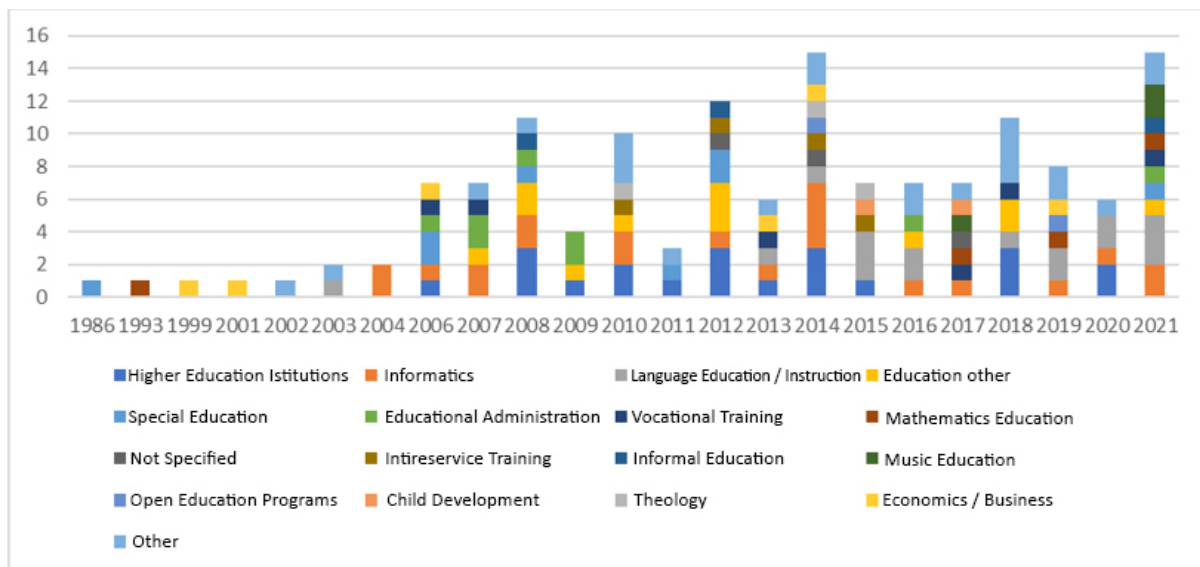

Figure 4. Distribution of thesis fields in the field of distance education according to years.

When examining the distribution of thesis fields over the years in Figure 4, it's observed that there isn't a consistent spread of thesis fields in the field of distance education over the years. The highest number of theses in the field of information technology in distance education was in 2014, while the theses in language education/teaching were at their peak in 2015 and 2021. Distance education has emerged as an alternative, supportive, and complementary model to formal education in recent years. Therefore, it's possible to relate the increasing number of studies on distance education models over the years to the growing importance of distance education.

Technologies Used in Theses

The technologies used in master's and doctoral-level distance education theses are presented in Table 2. As some theses utilize multiple technologies, the total number of technologies exceeds the number of theses.

Table 2. Technologies Used in Theses on Distance Education.

Technology Used	Frequency	Ratio
Web-based	92	63,4
Television	10	6,9
Radio	1	0,7
Cassette	2	1,4
Video	83	57,2
Animation	51	35,2
TOTAL	239	

The Table 2 indicates that the most frequently used technologies are web-based (f=92), video (f=83), and animation (f=51). Moreover, it is noticeable that older technologies such as radio, cassette, and television are also utilized. The distance education initiatives that began with radio, cassette, and television have evolved into web-based learning environments supported by video and animations due to rapid advancements in communication technologies. In 63.4% of the theses, a web-based platform for distance education has been established. This finding is considered significant and positive in terms of developing new models and designs in distance education.

Research Designs Used in the Theses

The research designs employed in master's and doctoral-level theses on distance education are shown in Table 3.

Table 3. Research Designs Used in Theses on Distance Education.

Research Design	Frequency	Ratio
Experimental	55	37,9
Model Design	85	58,6
Survey	4	2,7
Case Study	1	0,7
TOTAL	145	100,0

When examining Table 3, it can be observed that the most utilized research design in the theses included in the research is the model design research (f=85). The experimental design is used at a rate of 37.9% (f=55). Studies using the survey model and case study show that theses developing a design for distance education also exist.

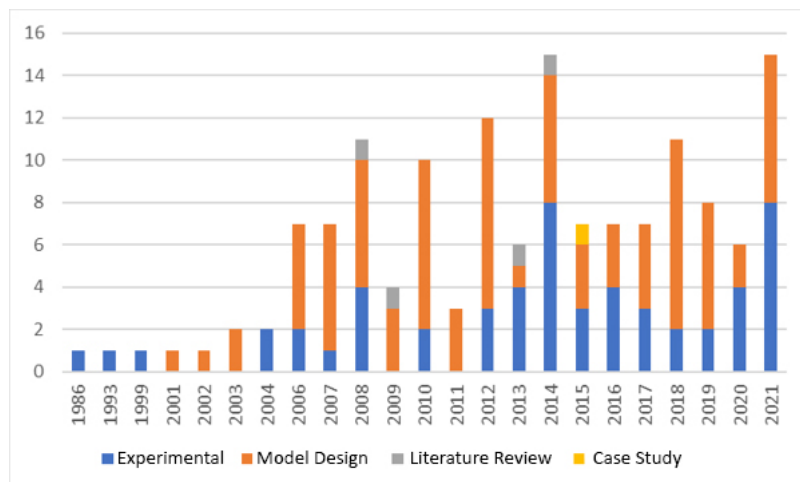

Figure 5. Distribution of research designs used in theses according to years.

Examining Figure 5, it's evident that, except for the years 2001, 2002, 2003, 2009, and 2011, the experimental design is consistently utilized in completed theses. Model design research has been conducted every year except for 2004, starting from 2001. These theses also encompass models derived from existing literature facilitated through a literature review. The use of a limited number of literature review methods appears to be confined to the years 2008, 2009, 2013, and 2014.

Data Collection Techniques Used in the Theses

The data collection techniques used in the examined theses are provided in Table 4. Since multiple data collection techniques were used in some theses, the total number of data collection techniques exceeds the number of theses.

Table 4. Data Collection Techniques Used in the Thesis

Data Collection Technique	Frequency	Ratio
Questionnaire	85	78,0
Achievement Test	51	46,8
Interview	37	33,9
Focus Group Interview	5	4,6
Delphi	4	3,7
Observation Protocol	5	4,6
Document Analysis	5	4,6
Total	192	

Table 4 reveals that questionnaires (f=85) are predominantly used as a data collection technique in the theses employing quantitative methods. Achievement tests, one of the quantitative methods, appear as the second

most utilized technique (f=51). This finding indicates that in some theses, there's an investigation into whether the experimental process or design related to distance education affects achievement. On the other hand, in qualitative and mixed methods, data collection is notably done through interviews (f=37). Questionnaires stand out as one of the easiest data collection methods due to their convenience for researchers in terms of application and time-saving aspects, which might explain their extensive use. This aligns with findings from a study by Erdem Aydın et al. (2019).

Distribution of Theses by Participants

Table 5 showcases the utilized sample groups in master's and doctoral-level theses concerning distance education.

Table 5. Participants for Data Collection.

Participants	Frequency	Ratio
Undergraduate Students	72	49,7
Basic Education Students	15	10,3
Faculty	27	18,6
Teachers	7	4,8
Students with Special Needs	8	5,5
Parents	9	6,2
Other	7	4,9
TOTAL	145	100,0

When examining Table 5, it's evident that the most commonly chosen sample by researchers is undergraduate students (f=72). Following undergraduate students, the preferred sample groups include faculty (f=27), students in basic education (primary/secondary school) (f=15), parents (f=9), students with special needs (f=8), and teachers (f=7).

Distribution of Theses According to the Sampling Method

Table 6 shows the distribution of theses according to the sampling method used.

Table 6. Sampling Methods Used in the Theses.

Sampling Method	Frequency	Ratio
Purposive	65	44,8
No Sampling	59	40,7
Simple Random	13	9,0
Convenience	2	1,4
Snowball	6	4,1
TOTAL	145	100,0

Upon examination in Table 6, it is evident that the predominant sampling method employed among the theses within the research is purposive sampling (f=65). The rate of studies that didn't employ any sampling method is 40.7% (f=59). Not selecting a sample in some studies could be due to the theoretical development of a distance

education model without any practical implementation. When the target audience requires specific characteristics and a more in-depth exploration of the research topic, researchers tend to prefer purposive sampling. Upon reviewing the theses, a considerable number of studies (f=59) either did not utilize or did not specify the sampling method. Furthermore, it was observed that only 13 studies employed random sampling, a method necessary for quantitative studies to represent the population.

Distribution of Theses According to the Communication Method Used

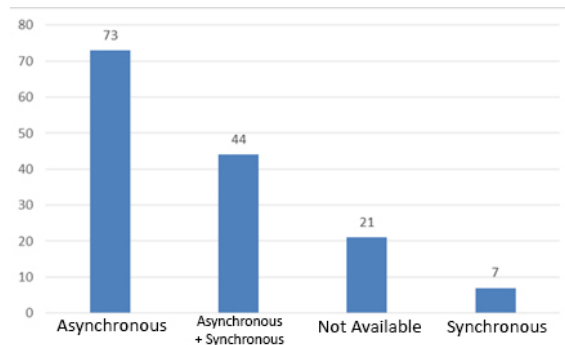

Figure 6. Distribution of Theses According to the Communication Method Used.

In Figure 6, the communication methods utilized in the theses within the study are indicated. The most prevalent communication method observed is asynchronous communication, accounting for 50.3% (f=73). In 30.3% of the theses, both asynchronous and synchronous communication methods were employed simultaneously. There was no indication of any communication method used in 14.4% of the theses.

Distribution of Theses According to Curriculum Development Status

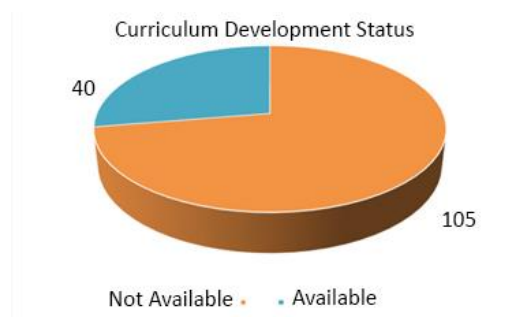

Figure 7. Distribution of Theses According to Curriculum Development Status

Figure 7 presents the status of curriculum development in the theses under investigation. It's observed that only 27.58% of the theses have developed a curriculum. Lee and Rha (2009: 372) indicate that the curriculum is the most crucial variable in the distance learning process (Cited in Azizoğlu, 2021: 240). The preparation of a curriculum in distance education demands a lengthy and meticulous process. Moreover, assessing the program's

effectiveness at the end of the distance education is essential. Any shortcomings in the curriculum should be identified, and necessary adjustments need to be made. A new curriculum was not developed in the other examined theses (f=105).

Distribution of Theses According to the Data Analysis Techniques Used

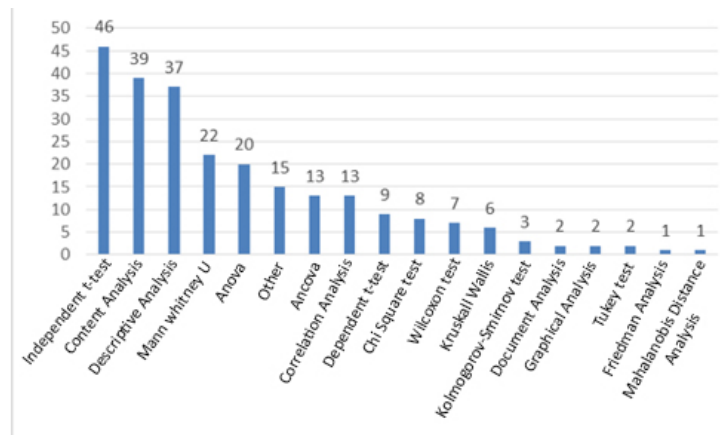

Figure 8. Distribution of Theses According to the Data Analysis Techniques Used

Figure 8 presents the distribution of theses based on the utilized data analysis technique. The most frequently used data analysis technique in the theses is the independent t-test (f=46). Following this, content analysis (f=39) and descriptive analysis (f=37) are observed, respectively.

Distribution of Theses by Topics

Table 7 illustrates the distribution of distance education theses based on topics within the research.

Table 7. Topics of the Theses in the Study.

Topic	Frequency	Ratio
Academic Success	57	39,3
Design Satisfaction	31	21,4
Motivation	14	9,6
Effectiveness of Teaching	12	8,3
Design Principles	11	7,6
Other	12	8,3
Non-Available	8	5,5
TOTAL	145	100,0

In Table 7, the most prevalent topic observed is academic success (f=57). Following this, attention is drawn to examining design satisfaction (f=31). These findings aim to explore the extent to which the developed models impact the target audience’s success and the degree of satisfaction of individuals included in the sample with the design of distance education. The third most addressed aspect is motivation (f=12). Subsequently, studies were

conducted focusing on the effectiveness of teaching (f=12) and design principles (f=11). Under the “Others” category, topics such as attitude, achievement, sense of community, etc. (f=12) are included.

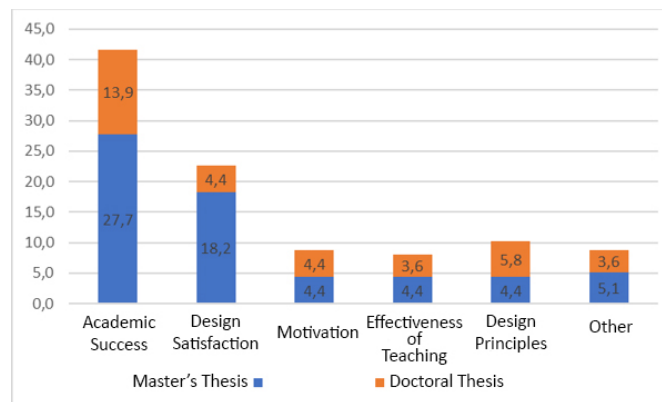

Figure 9. Distribution of topics in theses on distance education according to thesis type.

The distribution of topics in theses according to thesis type is presented in Figure 9. Upon reviewing the graph, it's noticeable that there is a higher focus on academic success in master's theses (27.7%), and, as a second priority, attention is directed towards design satisfaction in doctoral theses (13.9%).

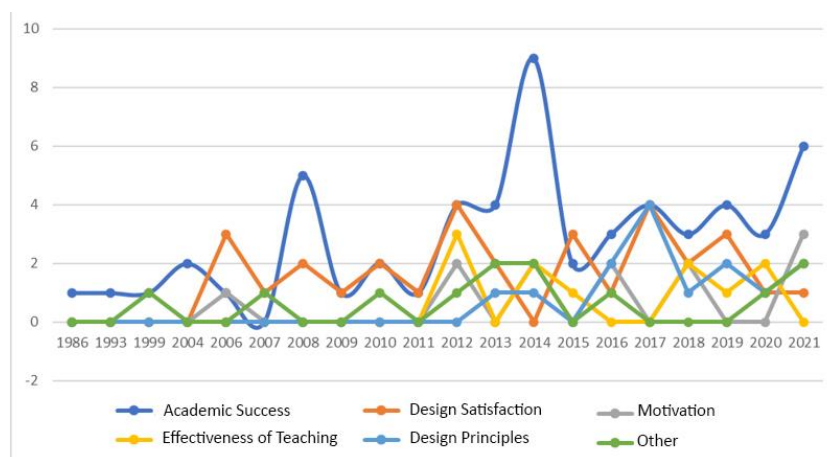

Figure 10. Distribution of topics in theses on distance education according to years.

Figure 10 indicates the evaluation of topics in theses within the current study over the years. Upon examination, it is observed that academic success was prominently present in 2008, 2014, and 2021. A decrease in research frequency was noticed in 2007, 2009, and 2011. Although design satisfaction was most prevalent in 2006, 2012, and 2016, no definitive increase or decrease is evident. The motivation was most analyzed in 2021, while teaching effectiveness was predominantly studied in 2012, albeit not consistently. Teaching effectiveness was extensively examined in 2014 and has been consistently investigated thereafter.

DISCUSSION and CONCLUSION

In this study, the theses focusing on the design and development of distance education models between 1985 and 2021 were examined across various variables. The analysis revealed a diversity in the theses within the scope of the study over time concerning subjects, fields, methodologies, technologies employed, communication methods, sample groups, and many other variables, signifying the continued evolution of distance education alongside these studies. The study results highlighted that the number of master's theses exceeded that of doctoral theses. This outcome aligns with the findings of Gökmen et al. (2017) and Davies et al. (2010) in previous studies. The underlying reason might be the higher number of master's programs compared to doctoral programs.

Theses based on experimental design and centered on distance education have consistently increased since 2006. 2014 and 2021 emerged with the highest number of theses on this subject. Parallel to the continuous advancement in technology, developments in educational technology have likely led to such studies. In addition, the COVID-19 pandemic that emerged towards the end of 2019 is believed to have contributed to 2021 being the year with the highest number of theses in this field. Studies conducted by Davies et al. (2010), Bozkurt et al. (2015), and Erdem Aydın et al. (2019) have indicated a prevalence of quantitative methods in research conducted in the field of distance education.

The analysis has shown that a significant portion of the theses in the study are within the field of education. These theses were conducted in fields such as language education (f=16), special education (f=8), educational administration (f=8), vocational education (f=6), mathematics education (f=4), in-service training (f=4), general education (f=3), music education (f=3), and other educational fields (f=12). However, it's observed that the theses conducted in practical domains (vocational education, music education, etc.) are relatively fewer compared to those conducted in theoretical areas. Therefore, it's recommended that distance education studies be expanded, particularly to include courses based on psychomotor skills, and that the development of distance education models/designs be encouraged.

It has been observed that a significant portion of the examined theses are web-based (f=92). The number of theses utilizing video (f=83) and animation (f=51) as a support for instruction stands out prominently. Studies, in which no technology was used, are believed to have been theoretically developed within the framework of available distance education technologies during the respective years. Over the years, an increasing trend in the use of technology in distance education has been identified.

When looking at distance education practices, it was found that the most commonly used communication method is asynchronous communication (f=73). Theses where both asynchronous and synchronous communication were used together also constitute a significant number (f=44). Researchers were observed implementing a curriculum in about 27.58% of theses. Planning instruction in accordance with the process and

executing it within the curriculum is crucial in distance education. This is because the existing curriculum might not be suitable for distance education. In such cases, educators need to shape the curriculum according to various variables such as the form, content, duration, student profile, and technologies used in distance education.

Distance education practices and developed models are commonly investigated using data collection techniques such as questionnaires, achievement tests, and interviews. Various studies have identified the frequent utilization of these methods (Erdem Aydın et al., 2019; Bozkaya et al., 2012; Bozkurt et al., 2015; Davies et al., 2010). Researchers tend to favor these techniques due to their ability to collect data more rapidly and easily compared to others, like scales and achievement tests. Alongside these techniques, other methods that facilitate the collection of process-oriented data are recommended. Thus, information can be acquired focusing on outcomes and whether the process is proceeding soundly. Purposive sampling stands out among the methods used in participant selection. "Qualitative research is usually carried out with a purposefully selected small sample" (Baltacı, 2018: 237). "Purposive sampling is preferred to reach a detailed data-presenting audience that meets the research goals" (Coyne, 1997). Gökmen et al. (2017) express that in the experimental model testing the effectiveness of education, researchers might have conducted the study based on ready-made groups due to directing students in remote education.

The most frequently used data analysis techniques in the theses have been independent t-tests (f=46), content analysis (f=39), and descriptive analysis (f=37). It was determined that the most frequently addressed topics in the theses were academic achievement (f=57) and design satisfaction (f=31). It can be stated that researchers in the theses examined predominantly focused on the impact of teaching practices and distance education designs on student achievement and the design's usability. Learner attitudes and motivations have also been subjects of research. The impact of distance education studies on academic achievement has been most prominently examined in 2008, 2014, and 2021. It was observed that this increase occurred consistently. The innovations in educational technology from the 2000s onward and the impact of the COVID-19 pandemic are thought to have contributed to this result.

SUGGESTIONS

Regarding the subject of this study, despite the technological developments in distance education, the scarcity of experimental studies and model designs in fields where psychomotor skills are used a lot is noteworthy. For this reason, it is thought that more experimental studies specific to field education and more research on design will contribute to distance education, especially in fields such as music, painting, physical education and other fields where psychomotor skills are at a high level.

In this study, postgraduate theses related to distance education based on experimental model and design were examined. It is thought that conducting studies focusing on different aspects of distance education theses can play a role in increasing the quality of distance education.

It is noteworthy that there are few theses in which a curriculum is prepared and implemented. In distance education, it is very important that teaching is planned according to the process and carried out within the program. Because the current curriculum may not be suitable for distance education. In this case, the educator should shape the curriculum according to many variables such as the form, content, duration, student profile, and technologies to be used in distance education.

ETHICAL TEXT

In this article, the journal writing rules, publication principles, research and publication ethics, and journal ethical rules were followed. The responsibility belongs to the author (s) for any violations that may arise regarding the article. This study does not require ethics committee permission.

Author Contribution Rate: In this study, the contribution rate of the author is 100%.

REFERENCES

- Aydoğdu Karaaslan, İ. (2008). *Uzaktan eğitimde etkin erişim sitesi tasarım modeli ve bir uygulama* [Unpublished doctoral dissertation]. Dokuz Eylül University.
- Aziz, A. (1982). *Radyo ve televizyonla eğitim*. Ankara University, Center for Educational Research Publication No: 2.
- Azizoğlu, N. İ. (2021). Examination of theses on distance education prepared during the covid-19 pandemic. *RumeliDE Journal of Language and Literature Studies*, (Ö10), 238-250. DOI: 10.29000/rumelide.1011400.
- Baltacı, A. (2018). A Conceptual Review of Sampling Methods and Sample Size Problems in Qualitative Research. *Journal of Bitlis Eren University Institute of Social Sciences*, 7(1), 231-274. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bitlissos/issue/38061/399955>.
- Bozkaya, M., Erdem Aydın, İ., & Genç Kumtepe, E. (2012). Research trends and issues in educational technology: a content analysis of tojet (2008–2011). *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(2), 264-277.
- Bozkurt, A. (2017). The past, present and future of the distance education in Turkey. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auad/issue/34117/378446>
- Bozkurt, A., Akgun-Ozbek, E., Onrat-Yilmazer, S., Erdogdu, E., Ucar, H., Guler, E., Sezgin, S., Karadeniz, A., Sen, N., Goksel-Canbek, N., Dincer, G. D., Ari, S., & Aydın, C. H. (2015). Trends in distance education research: A content analysis of journals 2009-2013. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 16(1), 330-363. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v16i1.1953>
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6. edition). Routledge/Taylor & Francis Group.

- Coyne, I. T. (1997). Sampling in qualitative research. Purposeful and theoretical sampling; merging or clear boundaries?. *Journal of Advanced Nursing*, 26(3), 623-630. DOI: 10.1046/j.1365-2648.1997.t01-25-00999.x
- Davies, R. S., Howell, S. L., & Petrie, J. A. (2010). A review of trends in distance education scholarship at research universities in North America, 1998-2007. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 11(3). 42-56. <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/876/1607>
- Delen, A. (2021). *Türkiye’de e-öğrenme ortamlarına ilişkin yapılan araştırmalardaki eğilimler: 2004-2020 dönemi tezlerin incelenmesi* (Master Thesis). Necmettin Erbakan University, Educational Sciences Institute.
- Eken, Ö., Tosun, N. & Tuzcu Eken N. (2020). Covid-19 salgını ile acil ve zorunlu uzaktan eğitime geçiş: genel bir değerlendirme. *Milli Eğitim Journal* 49(1), 113-128. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.780722>
- Erdem Aydın İ., Kaya S., İşkol S., & İşcan A., (2019). Anadolu Üniversitesi uzaktan eğitim bölümünde yayınlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin içerik analizi. *Journal of Higher Education and Science*, 9(3), 430-441. <https://doi.org/10.5961/jhes.2019.343>
- Gökmen, Ö. F., Uysal, M., Yaşar H. Kırksekiz, A. Güvendi, G. M., & Horzum, M. B. (2017). Türkiye’de 2005-2014 yılları arasında yayınlanan uzaktan eğitim tezlerindeki yönetsel eğilimler: bir içerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 42(189), 1-25. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2017.6163>
- Göktaş Y., Temur Gedik N., Karoğlu A., & Çağiltay K. (2009). Öğretim teknolojilerinin Türkiye'deki gelişimi: Osmanlı dönemi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 81-92. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ese/issue/28797/308139>
- Güdekli, İ. A., Çelik, H. C., & Oduncu, P. (2022). 2011–2020 yılları arasında Türkiye’de çevrimiçi uzaktan eğitime yönelik hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir araştırma. *Yükseköğretim Dergisi*, 12(1), 74-88. DOI: 10.2399/yod.21.808250
- Karabey, S., Turan, Z. , Keskin, M. E., & Yiğit, V. (2020). Türkiye’de engelli bireylerin uzaktan eğitimi konusunda yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (2), 215-223. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/higheredusci/issue/61502/918308>
- Ministry of National Education (2023a). Geçmişten günümüze yeğitek. <https://yegitek.meb.gov.tr/ggy/index.html> accessed on 10.10.2023.
- Ministry of National Education (2023b). Tarihçe. <https://aol.meb.gov.tr/www/okulumuz/icerik/1>. Accessed on 14.10.2023.
- Orakcioğlu, E. (2019). *Türkiye’de uzaktan eğitim temalı 2013-2018 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi* [Unpublished Master’s Thesis]. Osmangazi University.
- Parlakkılıç, A. & Güldüren, C. (2019). Türkiye’deki e-öğrenme araştırmalarında yönelimler. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 19-28. Retrived from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/intjces/issue/49055/625866>

- Tankız, K. D. & Şahin, E. (2023). Opinions of music teachers working in secondary schools regarding distance education during the pandemic process. *International Journal of Education Technology and Science*, 3(3), 1032-1052.
- Tekedere, H. (2014). Eğitimciler için bilişim teknolojileri. Episode 15: uzaktan eğitim, (Editors: Çakır, H. & Eryılmaz, S.). *Pegem Academy Publication*.
- Turkish Council of Higher Education, (2023). Basın duyurusu. <https://www.yok.gov.tr/HaberBelgeleri/BasinDuyurusu/2023/basin-duyurusu-universitelerde-uzaktan-egitime-gecis.pdf>. Accessed on 12.08.2010.
- TÜİK (2022). Türkiye istatistik kurumu haber bülteni. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dunya-Nufus-Gunu-2022-45552>. Accessed on 10.09.2023.
- WHO (2020). Who director-general's opening remarks at the mission briefing on covid-19. Retrived from <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---20-november-2020>. Accessed on 20.08.2023
- Yalçınalp S. (2013). *Uzaktan eğitim*. (Ed. Emine Cabı). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Pegem Academy Publication, 140-189.

1985-2021 YILLARI ARASINDA YAPILAN UZAKTAN EĞİTİM İLE İLGİLİ TEZLERİN İNCELENMESİ

Öz

Bu araştırmanın amacı uzaktan eğitim alanında deneysel olarak yürütülen ve model tasarımı ortaya konulan lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırma nitel karakterli ve doküman incelemesi desenindedir. Araştırmanın örneklemini 145 adet tez oluşturmaktadır. Tezler içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda deneysel olarak çalışılmış ve tasarıma dayanan lisansüstü tezlerin 2006 yılından itibaren artış gösterdiği tespit edilmiştir. Bu sonuç ortaya çıkan teknolojik gelişmeler, uzaktan eğitime verilen önem ve uzaktan eğitim ihtiyacındaki artış ile ilişkilendirilmektedir. En fazla tezin eğitim bilimleri alanında üretildiği belirlenmiştir. Nicel yöntem metodoloji açısından en çok tercih edilen yöntemdir. İçerik analizi, ilişkisiz t testi ve betimsel analiz en çok kullanılan veri analiz yöntemleridir. Önemli sayıda tezde web tabanlı sistemlerin kullanıldığı, video ve animasyonlara da yer verildiği belirlenmiştir. Veri toplama tekniği olarak en çok anket, başarı testi ve görüşme tekniklerinin kullanılmış olması, araştırmacıların öğretim uygulamalarının ve uzaktan eğitim tasarımlarının öğrenci başarısına etkisine ve tasarımın kullanılabilirliğine odaklanmaları ile açıklanabilir. Bunun yanı sıra motivasyon, öğretimin etkililiği ve tasarıma yönelik katılımcı görüşlerinin de tezlerde işlenen konulardan olduğu belirlenmiştir. Psikomotor becerilerin ön planda olduğu müzik, resim ve beden eğitimi gibi alanlarda deneysel ve tasarıma yönelik uzaktan eğitim çalışmalarının yetersiz olduğu düşünülmektedir. Bu alanlara yönelik uzaktan eğitim modeli geliştirme çalışmalarının arttırılması gerekmektedir. Ayrıca incelenen tezlerde öğretim programı hazırlamada önemli ölçüde eksiklikler tespit edilmiştir. Uzaktan eğitimde model tasarımı ile uyumlu öğretim programının geliştirilmesi, eğitim sürecinin başarı ile sonuçlanmasına katkıda bulunabilir. Uzaktan eğitim çalışmalarına farklı perspektiflerden yaklaşılarak yapılan incelemelerin, uzaktan eğitiminin niteliğini arttırmaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Lisansüstü, tez, uzaktan eğitim, deneysel, tasarım.

GİRİŞ

Uzaktan eğitim fikrinin gerekçelerine bakıldığında önemli nedenlerden biri eğitim ihtiyacının artmasıdır. Türkiye İstatistik Kurumu (2022) verilerine göre, dünya nüfusu 1989 yılında 5 milyar, 1999 yılında 6 milyar ve 2011 yılında 7 milyara ulaşmıştır. 2022 yılında dünya nüfusunun 8 milyara ulaşacağı tahmin edilmiştir. Eğitim ihtiyacı insanların yeme-içme ve barınma gibi en temel ihtiyaçlarından biridir. Nüfus artışına bağlı olarak toplumların eğitim olanakları artırılmasının iki yolu bulunmaktadır. Birincisi okul ve öğretmen sayısını sürekli olarak arttırmak, ikincisi ise uzaktan eğitim gibi alternatif eğitim yollarını değerlendirmektir. Uzaktan eğitim, eğitimi toplumun her kesimine ulaştırmanın en ekonomik yollarından biridir. Uzaktan eğitimin fikri gerekçelerinden biri de alternatif eğitim yöntemlerinden biri olarak kullanılabilmesidir. Uzaktan eğitim ile teknolojinin eğitim sürecine entegre edilmesiyle birlikte öğrenenlere daha zengin ve etkili öğrenme deneyimleri sunulmaktadır (Tankız ve Şahin, 2023: 1034). Uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime alternatif olarak kullanıldığı durumların başında olağanüstü haller gelmektedir. Örneğin Covid-19 salgını ile birlikte 157 ülkede yüz yüze eğitime ara verilmiş ve uzaktan eğitime geçiş yapılmıştır (Eken, Tosun ve Tuzcu Eken, 2020: 117). Bu durum çoğu ülkede uzaktan eğitimi zorunlu kılmıştır. Diğer bir örnek ise 2023 yılının Şubat ayında Türkiye’de 11 ili etkileyen Kahramanmaraş depreminden sonra tüm kademelerde uzaktan eğitime geçilmesi (Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, 2023) olarak gösterilebilir.

Son yıllarda olağanüstü nedenlerden ötürü daha fazla gündeme gelse de uzaktan eğitimin tarihi 18. yüzyıla dayanmaktadır. “Dünyada ilk uzaktan eğitim faaliyeti mektupla öğretim uygulaması kapsamında 1728 yılında İsveç’te gerçekleşmiştir. 1833 tarihli bir İsveç gazetesinde mektupla kompozisyon dersi verileceğine dair bir ilan yer almıştır. 19. yüzyılda Amerika, Fransa ve İngiltere’de mektupla öğretim yapıldığı görülmektedir. Sir Isaac Pitman 1840 yılında İngiltere’de mektupla steno dersleri vermiştir” (Tekedere, 2014: 453). “İlk eğitsel içerikli radyo yayınları 1919’da Amerika’da başlamış, 1940 yılından itibaren televizyon yayınlarıyla devam etmiştir. 1990’lardaki teknolojik gelişmelerle birlikte telekonferans, video-konferans gibi etkileşimli modeller, senkron öğrenme modelinin ortaya çıkmasını sağlamıştır” (Aziz, 1982: 46-47).

Türkiye’ye bakıldığında “Tanzimat Döneminde (1839-1876) ders kitaplarının basımı ve dağıtımının güçlüğü sebebiyle dergilerin eğitimde kullanıldığından söz edilmektedir. Bazı dersler gazete yoluyla bireylere ulaştırılmıştır” (Göktaş, Gedik, Karoğlu ve Çağıltay, 2009: 81). “1959’da Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü tarafından mektupla öğretim gerçekleştirilmiştir” (Yalçınalp, 2013: 146). Uzaktan eğitim, mektupla öğretim ile sınırlı kalmamış, teknolojinin ilerlemesine bağlı olarak gelişimini sürdürmeye devam etmiştir. “Film, Radyo ve Televizyonla Eğitim Merkezi (1973) ve Yaykur (1975) yaptıkları televizyon programlarıyla uzaktan eğitime katkı sağlamışlardır” (Milli Eğitim Bakanlığı, 2023a). 1983’te Açıköğretim Fakültesi (Anadolu Üniversitesi, 2023) ve 1992’de Açık Öğretim İyesi kurularak Türkiye’de uzaktan eğitim faaliyetlerine başlamışlardır (MEB, 2023b). Üniversitelerde internete dayalı uzaktan eğitim çalışmaları 1997 yılında sertifika programları ve kampüs içi dersler olarak başlamıştır (Aydoğdu Karaaslan 2008: 20). Türkiye’de 1974 yılında Deneme Yüksek Öğretmen Okulu açılmış ve ilk kez yükseköğretimde uzaktan eğitime

başlanmıştır (Bozkurt, 2017: 89). Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi verilerine göre Türkiye’de uzaktan eğitim ile ilgili lisansüstü tez çalışmaları 1985 tarihidir.

Lisansüstü düzeyde uzaktan eğitim çalışmalarının incelendiği pek çok araştırma bulunmaktadır. Erdem Aydın, Kaya, İşkol ve İşcan (2019) araştırmalarında Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Bölümünde hazırlanan lisansüstü tezlerin çoğunlukla öğretim ortamına odaklandığı ve nicel araştırma yöntemlerinin diğer yöntemlere göre daha çok tercih edildiğini tespit etmişlerdir. Parlakkılıç ve Güldüren (2019) de Türkiye’de uzaktan eğitim çalışmalarında nicel araştırma yöntemlerinin çoğunlukla tercih edildiğini ve araç-içerik odaklı konuların ele alındığını belirtmişlerdir. Delen (2021) yüksek lisans tezlerinin doktora tezi sayısına göre yüksek olduğunu, yöntem olarak daha çok genel tarama yönteminin kullanıldığını, tezlerde yarı deneysel model ile ilişkisel tarama modelinin daha fazla kullanıldığı ve örneklemin çoğunlukla lisans öğrencilerinden oluşturulduğunu ifade etmektedir. Azizoğlu (2021), Covid-19 salgını döneminde yayımlanan uzaktan eğitim tezlerinin önceki dönemlere göre sayıca fazla olduğunu, incelenen tezlerde konu olarak; kullanılan teknolojiler, öğrenciler, duyuşsal beceriler ile uzaktan eğitim ilişkisi; kullanılan yöntemler, eğitimciler ve yabancı dil öğretiminin ağırlıklı olarak ele alındığını tespit etmiştir. Gökmen ve diğerleri (2017), Türkiye’de 2005-2014 yılları arasında yayımlanan uzaktan eğitim tezlerinin büyük oranda yüksek lisans tezlerinden oluştuğunu, nicel araştırma metodunun 2010 yılından itibaren azaldığını ancak yine de diğer araştırma yöntemlerine göre ağırlıkta olduğunu tespit etmişlerdir. Erdem Aydın ve diğerleri (2019) Anadolu Üniversitesinde hazırlanan uzaktan eğitim konulu lisansüstü tezlerini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, daha çok öğrencilerin bilgi ve başarı düzeyleri ile tutumlarının incelendiğini ve nicel yöntemin yoğun olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Güdekli ve diğerleri (2022) 2011-2020 yılları arasındaki lisansüstü tezleri incelemiş ve tezlerin 2019 yılından itibaren sayısal olarak arttığını, örneklemin ağırlıklı olarak öğrencilerden oluştuğunu, daha çok nicel araştırma yöntemlerinden faydalandığını bulmuşlardır. Orakcioğlu (2019) araştırmasında 2013-2018 yılları arasındaki uzaktan eğitim temalı lisansüstü tezleri incelemiştir. Çalışma sonucunda yöntem olarak tarama ve durum çalışmasının daha çok kullanıldığını, örnekleme yöntemi olarak amaçlı örnekleme yönteminin sıklıkla kullanıldığı belirlenmiştir. Karabey ve diğerleri (2020) Türkiye’de engellilere yönelik hazırlanan uzaktan eğitim konulu lisansüstü tezleri incelemişlerdir. Tezlerin en çok yüksek lisans düzeyinde olduğunu, tezlerin belli üniversitelerde yoğunlaştığını, örneklem grubunun en çok ilköğretim öğrencileri olduğunu, tezlerin en çok zihinsel engelli bireylere yönelik yapıldığını tespit etmişlerdir. İlgili literatürde, sadece deneysel yöntemeye dayanan ve uzaktan eğitim tasarımına ilişkin olarak bir uzaktan eğitim modeli ortaya koyulan lisansüstü tezlerin özel olarak incelenmediği görülmüştür. Davies, Howell ve Petrie (2010) inceledikleri uzaktan eğitim araştırmalarında kuram oluşturma ile ilgili çalışmaların az olduğunu tespit etmişlerdir. Oysa kuram oluşturmaya yönelik araştırmalar uzaktan eğitime yöntem-teknik, öğretim modeli ve eğitim-öğretim faaliyetleri gibi konularda katkı sağlayacak ve yenilikler getirecek önemli çalışmalar olarak görülmektedir. Bu sebeple bu araştırmada 1985 ile 2021 yılları arasında Türkiye’de yapılan uzaktan eğitim ile ilgili deneysel yöntemin kullanıldığı ve uzaktan eğitim tasarımına dayalı tezler çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Araştırma kapsamına giren Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi'nin web sitesindeki en eski tez 1985 tarihlidir. 1985-2021 yılları arasındaki uzaktan eğitimde tasarım ve modeller içeren lisansüstü eğitim tezlerinin incelendiği bu çalışmanın, bu konu ile ilgilenen araştırmacılara zengin bir literatür sağlayarak yol göstermesi amaçlanmıştır. Bu araştırmanın diğer bir amacı ise tezlerin yıllar içerisinde çeşitli değişkenler açısından nasıl bir dağılım gösterdiğini tespit edilerek, konu kapsamında gelecekte planlanan tez çalışmalarına yol gösterici olmasıdır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma doküman incelemesi ile yürütülen nitel bir çalışmadır. Doküman analizi yoluyla elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. "İçerik analizi, kapsamlı verilerin sistematik bir şekilde incelenerek sadeleştirilmesini ve özetlenmesini sağlayan bilimsel bir yöntemdir" (Cohen, Manion & Morrison, 2007).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezinin ilgili internet adresinde bulunan lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Örneklemi ise uzaktan eğitim alanında hazırlanmış olan öğretim tasarımı ve deneysel uygulamaya dayalı tezler oluşturmaktadır. Araştırma ve araştırmacıdan bağımsız olarak daha önceden geliştirilmiş olan, diğer bir deyişle araştırmacı tarafından geliştirilmemiş uzaktan öğretim modelleri üzerinden yürütülen tezler araştırma kapsamından çıkartılmıştır. Bunun sebebi uzaktan eğitim modelleri üzerine çalışmak isteyen araştırmacılara, yeni bir model ortaya koymak amacıyla üretilmiş lisansüstü tezlerin bir analizini sunarak, yeni çalışmalar için fikir verebilmektir. Bu nedenle tasarım ve uygulama ile uzaktan eğitim modeli geliştirilen tezler örnekleme alınmıştır. Araştırmanın evrenini uzaktan eğitim temalı lisansüstü eğitim tezleri; örneklemini ise 1985-2021 yılları arasında uzaktan eğitim ile ilgili deneysel yöntem ve uzaktan eğitim tasarımına dayalı 145 adet lisansüstü tez oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi web sitesinden çeşitli anahtar sözcükler kullanılarak erişilmiştir. Birden fazla sayıda kaydı olduğu tespit edilen tezlerden sadece bir tanesi seçilmiştir. Tezlerin yöntem bölümleri incelenerek, uzaktan öğretim ile ilgili model geliştirmeye dayanan tezler incelemeye alınmıştır. Bazı tezlerde literatür taramasına dayanılarak modeller ortaya koyulduğu tespit edilmiş ve bu tezler de çalışma kapsamına alınmıştır. Literatür taraması yapılarak çeşitli yayın, tez, makale, vb. sınıflama formları incelenmiş ve bu araştırmanın kapsamına göre Microsoft Excel programı kullanılarak bir form oluşturulmuştur. Bu formda tezin numarası, tezin yılı, tezin yapıldığı üniversite, tezin yapıldığı enstitü, tezin alanı, tezin türü, tezde kullanılan

teknolojiler, tezde kullanılan iletişim şekli, öğretim programı, yazılı materyal, çalışma grubu, evren ve örneklem, araştırma deseni, veri toplama teknikleri, kullanılan analizler ve konular sütunları bulunmaktadır.

Örnekleme oluşturan tezler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Örnekleme oluşturan tezlerden 29 tanesi (örnekleme oluşturan tezlerin 1/5'i) seçkisiz olarak belirlenmiş, unvanı Doç. Dr. ve Dr. Öğr. Üyesi olan iki kodlayıcı tarafından kodlanmıştır. İç tutarlılığı sağlamak için (güvenirlilik= görüş birliği /görüş birliği+görüş ayrılığı) formülü kullanılmış ve kodlayıcılar arasındaki mutabakat oranı hesaplanmıştır. Hesaplama sonucunda %94 oranında mutabık kalındığı görülmüştür. Elde edilen bulgular yüzde ve frekans tablolarına dönüştürülmüştür.

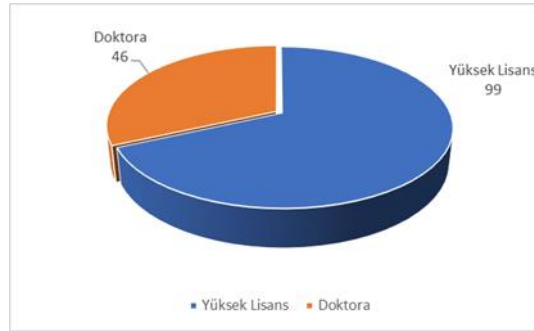
BULGULAR

Bu bölümde tezlere ilişkin yapılan analizlerin sonuçları: Araştırmanın genel özellikleri, ele alınan konular, tezlerin dayandığı kuramlar, kullanılan teknolojiler ve araştırmaların tasarımı başlıkları ile ele alınmıştır.

Araştırmanın Genel Özellikleri

Bu bölümde yayınlanan tezlerin türleri, sayısı ve yıllara göre dağılımının analizleri yapılmıştır.

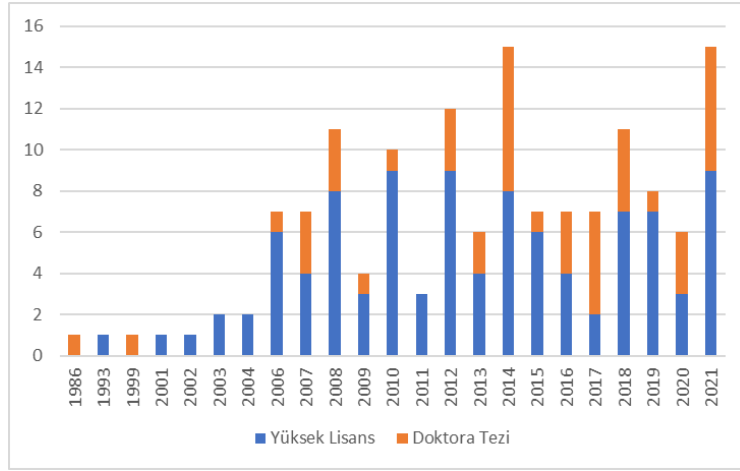
Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Şekil 1. Uzaktan eğitim alanında hazırlanan tezlerin türlerine göre dağılımı.

Şekil 1 incelendiğinde araştırma kapsamında yer alan 1985-2021 yılları arasında yayınlanmış uzaktan eğitim ile ilgili lisansüstü tezlerin yaklaşık üçte ikisinin (%68) yüksek lisans tezlerinden oluştuğu görülmektedir. Doktora ve yüksek lisans tezleri arasındaki bu farklılığın sebebi olarak yüksek lisans programlarının sayıca doktora programlarından, yüksek lisans öğrenimi gören öğrenci sayısının da doktora öğrenimi gören öğrenci sayısından fazla oluşu gösterilebilir.

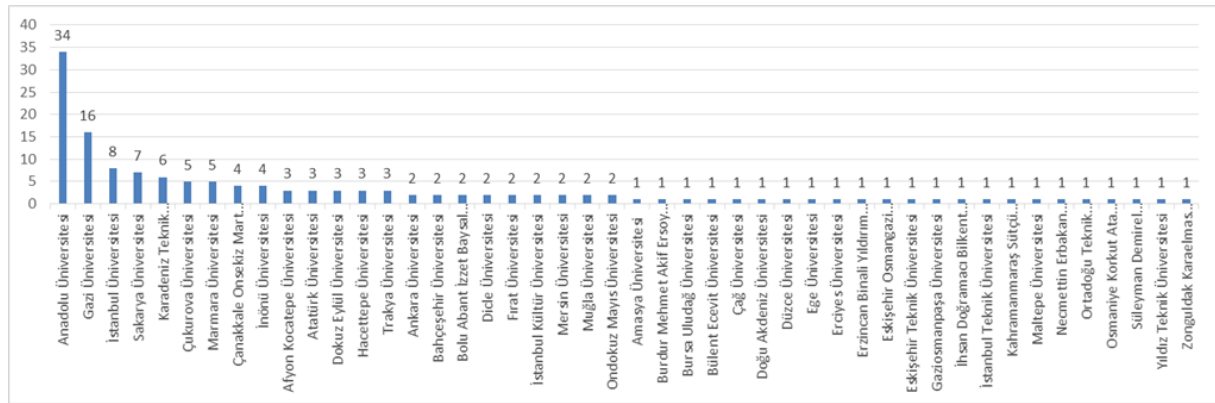
Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 2. Yüksek lisans ve doktora düzeyindeki tezlerin yıllara göre dağılımı.

Şekil 2’de tezlerin yıllara göre dağılımı gösterilmiştir. Yüksek lisans tezlerinde 2008, 2010, 2012 ve 2021 yıllarında diğer yıllara oranla artış olduğu görülmektedir. Çalışmaların 2006 yılından itibaren düzensiz de olsa bir artış kaydettiği söylenebilir. Bunun sebebinin o yıllarda internet erişiminin yaygınlaştığı ve internet teknolojilerinin eğitim sürecine adaptasyonunun sağlanmaya çalışıldığı yıllar olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Sayıca en fazla tezin hazırlandığı yıllardan biri de 2021 yılıdır. Covid 19 salgını sebebiyle uzaktan eğitime yönelimin artışının bu bulgunun nedeni olduğu düşünülmektedir.

Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Şekil 3. Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı.

Şekil 3’e göre araştırma kapsamına alınan tezlerin %23,44’ü Anadolu Üniversitesinde yapılmıştır (f=34). Bunun nedeni olarak Anadolu Üniversitesinin uzaktan eğitim ve açık öğretim konusunda Türkiye’de öncülerden biri olması gösterilebilir. Anadolu Üniversitesini %11 ile Gazi Üniversitesi takip etmektedir.

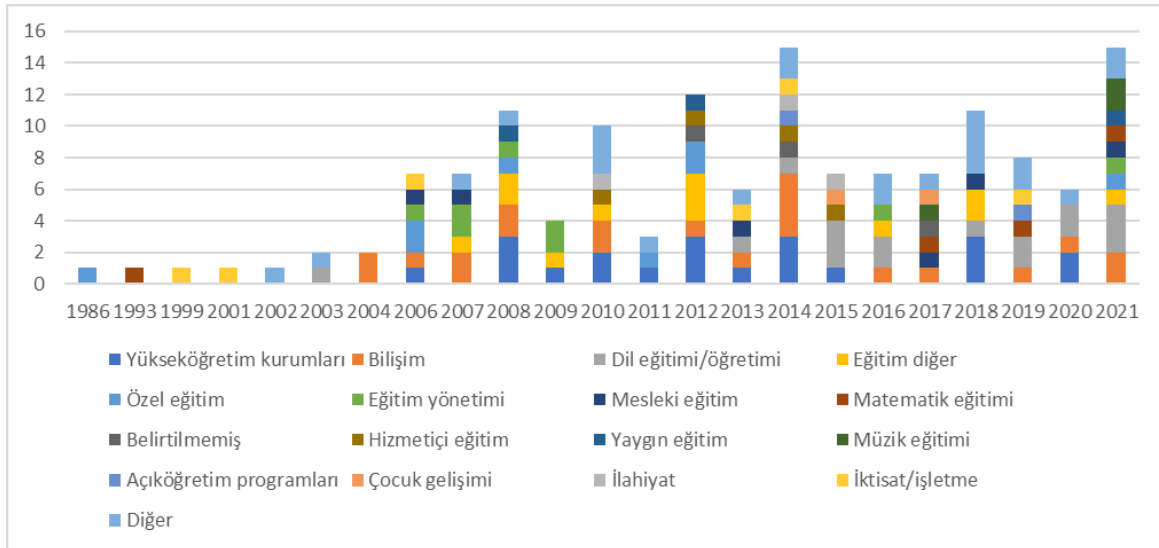
Tezlerin Alanlara Göre Dağılımı

Araştırma kapsamına alınan uzaktan eğitim ile ilgili yapılan tezlerin alanları Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Tezlerin Alanlara Göre Dağılımı.

Alanı	Frekans	Oran
Yükseköğretim kurumları	21	14,5
Bilişim	21	14,5
Dil eğitim/öğretimi	16	11,0
Eğitim (diğer)	12	8,3
Özel Eğitim	8	5,5
Eğitim yönetimi	8	5,5
Mesleki eğitim	6	4,1
Matematik eğitimi	4	2,8
Belirtilmemiş	3	2,1
Hizmetiçi Eğitim	4	2,8
Yaygın eğitim	3	2,1
Müzik Eğitimi	3	2,1
Açıköğretim Programları	2	1,4
Çocuk gelişimi	2	1,4
İlahiyat	3	2,1
İktisat/işletme	6	4,1
Diğer	23	15,9
TOPLAM	145	100,0

Tablo 1 incelendiğinde toplam 145 tezin 21'inin yükseköğretim kurumlarına ait birimlerde, 21'inin bilişim alanında yapıldığı görülmektedir. Eğitim alanında 64 tez yapıldığı ve bu tezlerin dil eğitim/öğretimi (f=16), özel eğitim (f=8), eğitim yönetimi (f=8), mesleki eğitim (f=6), matematik eğitimi (f=4), hizmetiçi eğitim (f=4), yaygın eğitim (f=3), müzik eğitimi (f=3) ve diğer eğitim (f=12) alanlarında olduğu görülmektedir. Öğrencilerin büyük bir bölümünün eğitim fakültesi mezunu olmaları bu alanlarda tezlerin yoğunlaşmasının bir nedeni olarak gösterilebilir. Tezin hangi alanda olduğu ile ilgili bilgi verilmemiş olan tez sayısı ise 3'tür.

Şekil 4. Uzaktan Eğitim Alanında Yapılan Tez Alanlarının Yıllara Göre Dağılımı.

Şekil 4'te tez alanlarının yıllara göre dağılımı incelendiğinde, uzaktan eğitim tezlerinde yıllara göre tez alanlarının düzenli bir yayılım göstermediği görülmüştür. Bilişim alanındaki uzaktan eğitim tezlerinin 2014 yılında, dil

eğitimi/öğretimi alanındaki tezlerin 2015 ve 2021 yıllarında en yüksek sayıda olduğu görülmektedir. Son yıllarda uzaktan eğitim örgün eğitime alternatif, destek ve tamamlayıcı bir model olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla uzaktan eğitim modelleri ile ilgili yapılan çalışmaların yıllar içerisindeki artışını, uzaktan eğitimin artan önemi ile ilişkilendirmek mümkündür.

Tezlerde Kullanılan Teknolojiler

Yüksek lisans ve doktora düzeyindeki uzaktan eğitim tezlerinde kullanılan teknolojiler Tablo 2’de gösterilmiştir. Bazı tezlerde birden fazla teknoloji kullanıldığından toplam teknoloji sayısı tez sayısını geçmiştir.

Tablo 2. Uzaktan Eğitim Alanında Yapılan Tezlerde Kullanılan Teknolojiler

Kullanılan Teknoloji	Frekans	Oran
Web Tabanlı	92	63,4
Televizyon	10	6,9
Radyo	1	0,7
Kaset	2	1,4
Video	83	57,2
Animasyon	51	35,2
TOPLAM	239	

Tablo 2’de görüldüğü üzere en çok kullanılan teknolojilerin web tabanlı (f=92), video (f=83) ve animasyon (f=51) olduğu dikkat çekmektedir. Bunun yanında televizyon, radyo, kaset gibi daha eski teknolojilerin kullanıldığı görülmektedir. Radyo, kaset ve televizyon ile başlayan uzaktan eğitim faaliyetleri, iletişim teknolojisindeki hızlı gelişmelerle günümüzde web tabanlı öğrenme ortamlarında yürütülen sürece, video ve animasyonlarla desteklenen öğretim etkinliklerine dönüşmüştür. Tezlerin %63,4’ünde uzaktan eğitimin gerçekleştirileceği bir web tabanı oluşturulmuştur. Bu bulgu uzaktan eğitimde yeni model ve tasarımların oluşturulması açısından önemli ve olumlu görülmektedir.

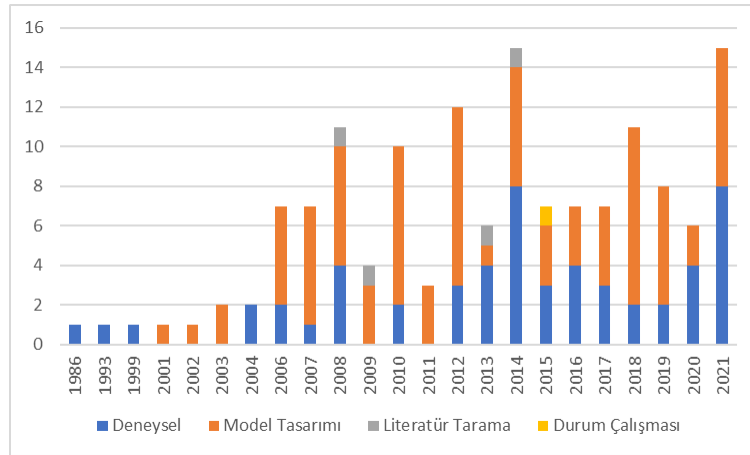
Tezlerde Kullanılan Araştırma Desenleri

Yüksek lisans ve doktora düzeyindeki uzaktan eğitim tezlerinde kullanılan araştırma desenleri Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Uzaktan Eğitim Alanında Yapılan Tezlerde Kullanılan Araştırma Desenleri.

Araştırma Deseni	Frekans	Oran
Deney	55	37,9
Model Tasarımı	85	58,6
Tarama	4	2,7
Durum Çalışması	1	0,7
TOPLAM	145	100,0

Tablo 3 incelendiğinde araştırma kapsamına alınan tezlerde en fazla model tasarımı araştırma deseninin (f=85) kullanıldığı görülmektedir. Deneysel desenin % 37.9 oranında kullanıldığı görülmektedir (f=55). Tarama modelinin ve durum çalışmasının kullanıldığı çalışmalar sonucunda uzaktan eğitime yönelik bir tasarım geliştirilen tezlerin de mevcut olduğu görülmektedir.

Şekil 5. Tezlerde Kullanılan Araştırma Desenlerinin Yıllara Göre Dağılımı.

Şekil 5 incelendiğinde tamamlanan tezlerde kullanılan araştırma desenlerinin yıllar bağlamında bakıldığında deneysel desenin 2001, 2002, 2003, 2009, 2011 yılları haricinde her yıl tercih edildiği görülmektedir. Model tasarımı araştırmaların 2001 yılından itibaren 2004 yılı haricinde her yıl gerçekleştiği görülmektedir. Literatür tarama yöntemine bağlı olarak mevcut alanyazından faydalanarak ortaya konulan modelleri içeren tezler de bulunmaktadır. Az sayıdaki literatür tarama yönteminin ise yalnızca 2008, 2009, 2013 ve 2014 yıllarında kullanıldığı görülmektedir.

Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Teknikleri

İncelenen tezlerde kullanılan veri toplama teknikleri Tablo 4’te verilmiştir. Bazı tezlerde birden fazla veri toplama tekniği kullanıldığı için toplam veri toplama tekniği sayısı tez sayısını geçmiştir.

Tablo 4. Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Teknikleri.

Veri Toplama Tekniği	Frekans	Oran
Anket	85	78,0
Başarı Testi	51	46,8
Görüşme	37	33,9
Odak Grup Görüşmesi	5	4,6
Delphi	4	3,7
Gözlem Formu	5	4,6
Doküman İnceleme	5	4,6
TOPLAM	192	

Tablo 4 incelendiğinde nicel yöntemin uygulandığı tezlerde çoğunlukla anketlerin (f=85) kullanıldığı görülmektedir. Nicel yöntemlerden biri olan başarı testlerinin de en çok kullanılan (f=51) ikinci veri toplama tekniği olduğu görülmektedir. Bu bulgu bazı tezlerde uzaktan eğitim ile ilgili deneysel işlemin ya da tasarımın başarıya etki edip etmediğinin de araştırıldığını göstermektedir. Diğer yandan nitel ve karma yöntemde ise verilerin daha çok görüşmeyle (f=37) toplandığı dikkati çekmektedir. Veri toplama teknikleri arasında en kolay yollardan biri ankettir. Araştırmacıya uygulama kolaylığı ve zaman açısından tasarruf sağladığı için anketin yoğun olarak kullanıldığı düşünülebilir. Erdem Aydın ve diğerlerinin (2019) yaptığı çalışmada benzer bir bulguyla karşılaşmaktadır.

Tezlerin Katılımcılara Göre Dağılımı

Yüksek lisans ve doktora düzeyindeki uzaktan eğitim tezlerinde tercih edilen örneklem grubu Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Verilerin Toplandığı Katılımcı Grubu.

Katılımcı Grubu	Frekans	Oran
Üniversite Öğrencileri	72	49,7
Temel Eğitim Öğrencileri	15	10,3
Öğretim Elemanları	27	18,6
Öğretmenler	7	4,8
Özel İhtiyacı Olan Öğrenciler	8	5,5
Ebeveynler	9	6,2
Diğer	7	4,9
TOPLAM	145	100,0

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmacıların en çok seçtikleri örneklem grubunun üniversite öğrencileri (f=72) olduğu görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin ardından en çok tercih edilen örneklem grupları öğretim elemanları (f=27), temel eğitim (ilkokul / ortaokul / lise) öğrencileri (f=15), ebeveynler (f=9), özel ihtiyacı olan öğrenciler (f=8) ve öğretmenler (f=7) olduğu görülmüştür.

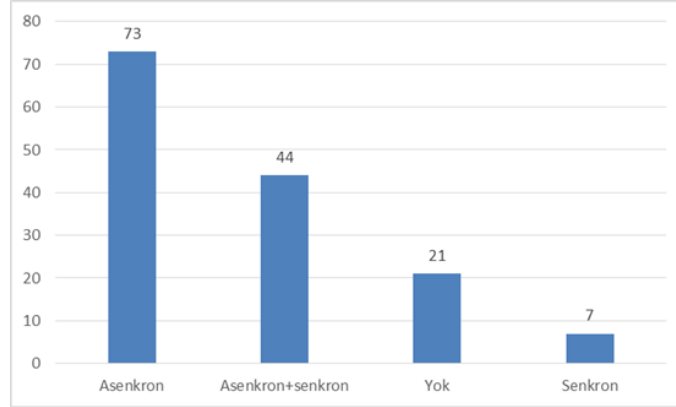
Tezlerin Örnekleme Yöntemine Göre Dağılımı

Tablo 6. Tezlerde Kullanılan Örnekleme Yöntemleri.

Örnekleme Yöntemi	Frekans	Oran
Amaçlı	65	44,8
Örnekleme Yok	59	40,7
Basit Tesadüfi	13	9,0
Kolay Örnekleme	2	1,4
Kartopu	6	4,1
TOPLAM	145	100,0

Tablo 6'da görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki tezler içerisinde en fazla kullanılan örnekleme yöntemi amaçlı örneklemedir (f=65). Herhangi bir örnekleme kullanılmayan tezlerin oranı %40,7'dir (f=59). Bazı tezlerde örneklem seçilmemesinin sebebi olarak bu çalışmalarda teorik olarak uzaktan eğitim modeli geliştirilmiş olması ve herhangi bir uygulama yapılmaması gösterilebilir. Hedef kitlenin belirli niteliklerde olması ve araştırma konusunun derinlemesine incelenmesi istendiğinde amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmektedir. Tezler incelendiğinde önemli sayıda çalışmada (f=59) örnekleme yönteminin kullanılmadığı veya belirtilmediği görülmüştür. Nicel çalışmalarda bulguların evreni temsil etmesi için gerekli olan tesadüfi örnekleme yönteminin yalnızca 13 çalışmada kullanıldığı tespit edilmiştir.

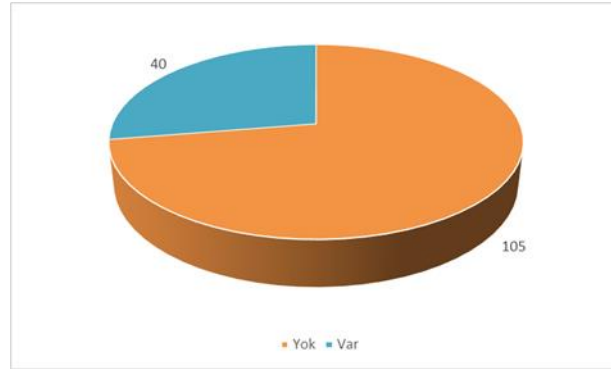
Tezlerin Kullanılan İletişim Şekline Göre Dağılımı

Şekil 6. Tezlerin Kullanılan İletişim Şekline Göre Dağılımı.

Şekil 6’da çalışma kapsamındaki tezlerde kullanılan iletişim şekilleri yer almaktadır. Buna göre en fazla kullanılan iletişim şekli %50,3 ile asenkron iletişimidir (f=73). Tezlerin %30,3’ünde asenkron ve senkron iletişim birlikte kullanılmıştır. Tezlerin %14,4’ünde herhangi bir iletişim türü kullanıldığına ilişkin bir bulguya rastlanmamıştır.

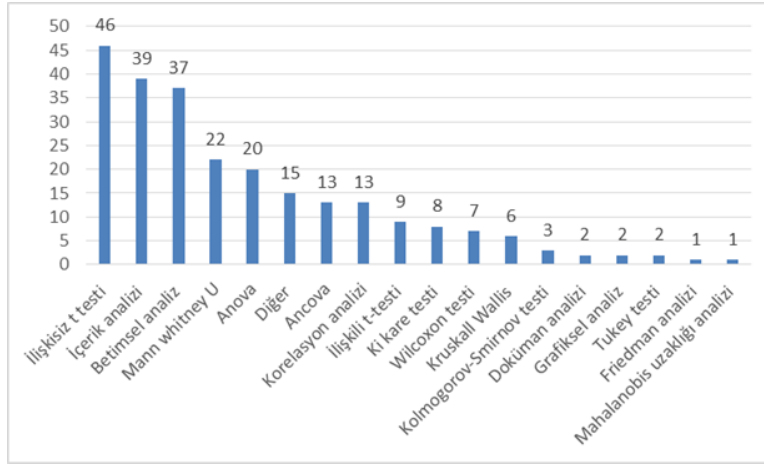
Tezlerin Öğretim Programı Hazırlanma Durumuna Göre Dağılımı

Şekil 7. Tezlerin Öğretim Programı Hazırlama Durumuna Göre Dağılımı

Şekil 7’de araştırma kapsamına alınan tezlerde öğretim programı hazırlama durumları yer almaktadır. Buna göre tezlerin sadece %27,58’inde öğretim programı hazırlanmıştır. Lee ve Rha (2009: 372) uzaktan eğitim sürecinde en önemli değişkenin öğretim programı olduğunu belirtmektedir (Akt: Azizoğlu, 2021: 240). Uzaktan eğitimde öğretim programı hazırlama uzun ve dikkatli bir süreç gerektirmektedir. Uzaktan eğitimin sonunda programın etkili olup olmadığı da sorgulanmalıdır. Programın aksayan yönleri tespit edilmeli gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. İncelenen diğer tezlerde (f=105) yeni bir öğretim programı hazırlanmamıştır.

Tezlerin Kullanılan Veri Analiz Tekniğine Göre Dağılımı

Şekil 8. Tezlerin Kullanılan Veri Analiz Tekniğine Göre Dağılımı.

Şekil 8’de tezlerin kullanılan veri analiz tekniğine göre dağılımı sunulmuştur. Tezlerde en sık kullanılan veri analiz tekniği ilişkısiz t testidir (f=46). Bu bulguyu sırasıyla içerik analizi (f=39) ve betimsel analiz (f=37) izlemektedir.

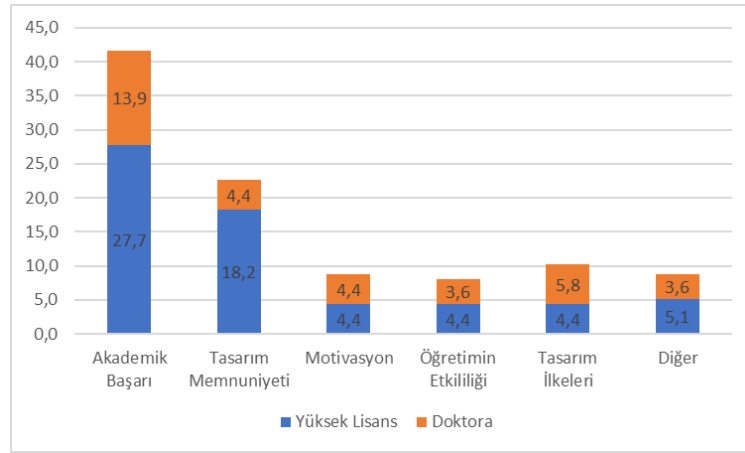
Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Araştırma kapsamındaki uzaktan eğitim tezlerinin konularını göre dağılımı Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Araştırma Kapsamındaki Tezlerin Konularına Göre Dağılımı.

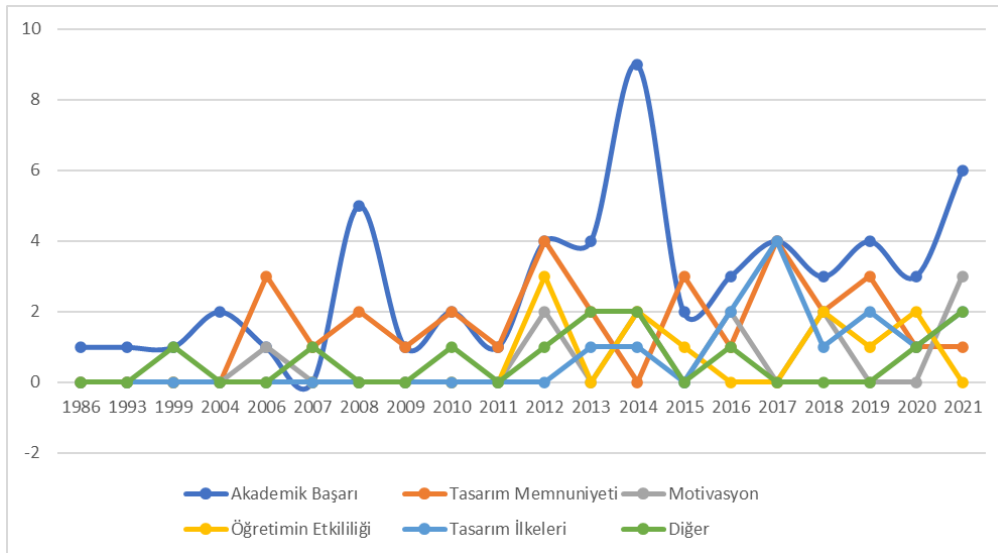
Konu	Frekans	Oran
Akademik başarı	57	39,3
Tasarım memnuniyeti	31	21,4
Motivasyon	14	9,6
Öğretimin etkililiği	12	8,3
Tasarım ilkeleri	11	7,6
Diğer	12	8,3
Yok	8	5,5
TOPLAM	145	100,0

Tablo 7 incelendiğinde en çok yer alan konunun (f=57) akademik başarı olduğu görülmektedir. Daha sonra tasarım memnuniyetinin (f=31) incelendiği dikkati çekmektedir. Bu bulguların nedeni geliştirilen modellerin hedef kitlenin başarısına ne ölçüde etki ettiği ve örnekleme yer alan bireylerin uzaktan eğitim tasarımından ne derece memnuniyet duyduklarının araştırılmasıdır. Üçüncü sırada da motivasyona (f=12) yönelik çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Sırasıyla sonrasında da öğretimin etkililiği (f=12) bağlamında ele alan çalışmalar ve tasarım ilkeleri (f=11) konuları incelenmiştir. “Diğer” başlığı altında ise tutum, başarı, topluluk hissi algısı vb. (f=12) konular yer almaktadır.

Şekil 9. Uzaktan Eğitim Alanında Yapılan Tezlerdeki Konuların Tez Türüne Göre Dağılımı.

Şekil 9’da tezlerdeki konuların tez türüne göre dağılımı görülmektedir. Grafik incelendiğinde yüksek lisans (%27,7) ve doktora (%13,9) tezlerinde akademik başarıya daha fazla yoğunlaşıldığı ikinci olarak da tasarım memnuniyetine odaklanıldığı görülmektedir.

Şekil 10. Uzaktan eğitim alanında yapılan tezlerde yer alan konuların yıllara göre dağılımı.

Şekil 10’da araştırma kapsamındaki tezlerde yer alan konuların yıllar bağlamında değerlendirilmesi verilmiştir. İncelendiğinde akademik başarının çok 2008, 2014 ve 2021 yıllarında yer aldığı görülmektedir. 2007, 2009 ve 2011 yıllarında çalışılma sıklığının azaldığı görülmüştür. Tasarım memnuniyetinin ise en çok 2006, 2012 ve 2016 yıllarında yer aldığı görülse de kesin bir artış ya da azalıştan söz edilememektedir. Motivasyon en çok 2021 yılında, öğretimin etkililiğinin en çok 2012 yılında incelendiği ancak düzenli bir şekilde ele alınmadığı görülmüştür. Öğretimin etkililiği ise en çok 2014 yılında incelenmiş ve düzenli olarak incelenmeye devam ettiği görülmektedir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu araştırmada 1985-2021 yılları arasında uzaktan eğitim modelinin tasarlandığı ve geliştirildiği tezler çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma kapsamındaki tezlerin zaman içerisinde konu, alan, yöntem, kullanılan teknolojiler, iletişim şekilleri, örneklem grubu gibi pek çok değişken açısından çeşitlendiği ve uzaktan eğitimin bu çalışmalarla birlikte gelişimini sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Araştırma sonucunda yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerinden sayıca fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç Gökmen ve diğerleri (2017) ile Davies ve diğerlerinin (2010) araştırma sonuçlarıyla uyumludur. Bu sonucun nedeni olarak yüksek lisans programlarının doktora programlarından fazla olması gösterilebilir.

Deneysel desene sahip ve uzaktan eğitim tasarımına dayalı tezlerin 2006 yılından itibaren düzenli bir şekilde arttığı belirlenmiştir. 2014 ve 2021 yılları bu konudaki tezlerin en fazla yapıldığı yıllar olmuştur. Teknolojinin sürekli gelişimine paralel olarak, eğitim teknolojisindeki gelişmelerin de bu tür çalışmalara yol açtığı ve bununla birlikte 2019 yılının sonuna doğru ortaya çıkan Covid-19 pandemisinin 2021 yılının bu alanda en fazla tezin üretildiği yıl olmasına neden olduğu düşünülmektedir. Davies ve diğerleri (2010), Bozkurt ve diğerleri (2015) ve Erdem Aydın ve diğerlerinin (2019) yaptıkları çalışmalarda uzaktan eğitim alanında yapılmış araştırmalarda nicel yöntemin ağırlıklı olduğunu belirlemişlerdir.

Araştırma kapsamına alınan tezlerin önemli bir bölümünün eğitim alanında yapıldığı tespit edilmiştir. Bu tezlerin dil eğitim/öğretimi (f=16), özel eğitim (f=8), eğitim yönetimi (f=8), mesleki eğitim (f=6), matematik eğitimi (f=4), hizmetiçi eğitim (f=4), yaygın eğitim (f=3), müzik eğitimi (f=3) ve diğer eğitim (f=12) alanlarında gerçekleştirildiği görülmektedir. Ancak uygulama gerektiren alanlarda yapılan tezlerin (mesleki eğitim, müzik eğitimi vb.) teorik alanlarda yapılan tezlere nazaran daha az olduğu gözlemlenmektedir.

İncelenen tezlerin önemli bir bölümünün web tabanlı (f=92) olduğu tespit edilmiştir. Öğretimin video (f=83) ve animasyon (f=51) destekli olduğu tezlerin sayısı dikkat çekmektedir. Herhangi bir teknolojinin kullanılmadığı araştırmaların, ilgili yıllarda mevcut olan uzaktan eğitim teknolojileri çerçevesinde teorik olarak üretildiği düşünülmektedir. Yıllar içerisinde uzaktan eğitimde teknoloji kullanımının gittikçe arttığı tespit edilmiştir.

Uzaktan eğitim uygulamalarına bakıldığında en sık kullanılan iletişim şeklinin asenkron iletişim olduğu tespit edilmiştir (f=73). Asenkron ve senkron iletişimin birlikte kullanıldığı tezler de önemli sayıdadır (f=44). Araştırmacıların bir öğretim programı hazırlayarak uygulama yaptığı tezlerin %27,58 oranında olduğu tespit edilmiştir.

Uzaktan eğitim uygulamalarının ve ortaya konulan uzaktan eğitim modellerinin etkisini araştırmak için kullanılan veri toplama tekniklerinin başında anket, başarı testi ve görüşme teknikleri gelmektedir. Çeşitli araştırmalarda da aynı tekniklerin sıklıkla kullanıldığı belirlenmiştir (Erdem Aydın vd., 2019); Bozkaya vd., 2012; Bozkurt vd. 2015; Davies vd., 2010). Anket, ölçek ve başarı testleri ile daha hızlı ve kolay bir biçimde veri toplamak mümkün olduğu için araştırmacıların bu teknikleri tercih ettiği söylenebilir. Bu tekniklerin yanında sürece dayalı verilerin

toplanabilmesini mümkün kılan başka tekniklerin kullanılması önerilebilir. Böylece sadece sonuca yönelik değil sürecin sağlıklı yürüyüp yürümediğine ilişkin bilgiler elde edilebilir. Katılımcıları belirlemede kullanılan yöntemlerin başında ise amaçlı örnekleme gelmektedir. “Nitel araştırmalar genellikle amaçlı bir şekilde belirlenmiş az sayıda örnekleme yürütülür” (Baltacı, 2018: 237). “Araştırmanın amaçlarını karşılayan, detaylı veri sunabilecek kitleye ulaşabilmek için amaçlı örnekleme tercih edilmektedir” (Coyne, 1997). Gökmen ve diğerleri (2017) “eğitimin etkililiğinin test edildiği deneysel modele dayalı tezlerde, araştırmacıların uzaktan eğitim alan öğrencileri yönlendirmesi nedeniyle çalışmanın hazır gruplar üzerinden yürütülmüş olabileceğini” ifade etmektedir.

Tezlerde en fazla kullanılan veri analiz teknikleri ilişkisiz t testi (f=46), içerik analizi (f=39) ve betimsel analiz (f=37) olmuştur. Tezlerde en fazla ele alınan konuların akademik başarı (f=57) ve tasarım memnuniyeti (f=31) olduğu belirlenmiştir. İncelenen tezlerde araştırmacıların daha çok öğretim uygulamalarının ve uzaktan eğitim tasarımlarının öğrenci başarısına etkisine ve tasarımın kullanılabilirliğine odaklandıkları ifade edilebilir. Ek olarak öğrenenlerin tutum ve motivasyonları da araştırmalara konu olmuştur. Uzaktan eğitim çalışmalarının akademik başarıya olan etkisi en fazla 2008, 2014 ve 2021 yıllarında incelenmiştir. Bu artışın düzenli bir şekilde olduğu tespit edilmiştir. 2000’li yıllarla beraber eğitim teknolojisindeki yenilikler ve Covid-19 pandemisinin bu sonuca yol açtığı düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Bu çalışmanın konusu ile ilgili olarak, uzaktan eğitimde yaşanan teknolojik gelişmelere rağmen psikomotor becerilerin ağırlıklı olarak kullanıldığı alanlarda deneysel çalışmaların ve model tasarımlarının azlığı dikkat çekmektedir. Bu nedenle alan eğitimine özgü deneysel çalışmaların ve tasarım ile ilgili daha fazla araştırmanın özellikle müzik, resim ve beden eğitimi gibi psikomotor becerilerin üst düzeyde olduğu alanların ve diğer alanların uzaktan öğretime katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmada deneysel modele dayanan ve tasarıma yönelik olan uzaktan eğitim ile ilgili lisansüstü tezler incelenmiştir. Uzaktan eğitim tezlerinin farklı yönlerine odaklanan çalışmaların yapılmasının, uzaktan eğitimin niteliğinin artmasında rol oynayabileceği düşünülmektedir.

Öğretim programı hazırlanarak uygulama yapılan tezlerin azlığı dikkat çekmektedir. Uzaktan eğitimde öğretimin sürece göre planlanarak program dâhilinde yürütülmesi çok önemlidir. Çünkü mevcut öğretim programı uzaktan eğitime elverişli olmayabilir. Bu durumda eğitimci, öğretim programını uzaktan eğitimin şekli, içeriği, süresi, öğrenci profili, kullanılacak olan teknolojiler gibi pek çok değişkene göre şekillendirmelidir.

ETİK METNİ

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. Bu çalışma etik kurul izni gerektirmeyen çalışmadır.

Yazar(lar)ın Katkı Oranı: Bu araştırmada yazarın katkı oranı %100'dür.

KAYNAKLAR

- Anadolu Üniversitesi (2023). Açıköğretim Sistemi-Tarihçe. <https://www.anadolu.edu.tr/acikogretim/acikogretim-sistemi/tarihce#:~:text=20%20Temmuz%201982,uzaktan%20%C3%B6%C4%9Fretim%20hizmeti%20ile%20g%C3%B6revlendirildi.14.10.2023> tarihinde erişildi.
- Aydoğdu Karaaslan, İ. (2008). *Uzaktan eğitimde etkin erişim sitesi tasarım modeli ve bir uygulama* (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aziz, A. (1982). Radyo ve televizyonla eğitim. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Araştırmaları Merkezi Yayın No 2.
- Azizoğlu, N. İ. (2021). Covid-19 salgını sürecinde yayınlanan uzaktan eğitim konulu lisansüstü tezlerin incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö10), 238-250. DOI: 10.29000/rumelide.1011400.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bitlissos/issue/38061/399955>
- Bozkaya, M., Erdem Aydın, İ., & Genç Kumtepe, E. (2012). Research trends and issues in educational technology: a content analysis of tojet (2008–2011). *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(2), 264-277.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye'de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auad/issue/34117/378446>
- Bozkurt, A., Akgun-Ozbek, E., Onrat-Yilmazer, S., Erdogdu, E., Ucar, H., Guler, E., Sezgin, S., Karadeniz, A., Sen, N., Goksel-Canbek, N., Dincer, G. D., Ari, S., ve Aydın, C. H. (2015). Trends in distance education research: A content analysis of journals 2009-2013. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 16(1), 330-363. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v16i1.1953>
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6. Basım). Routledge/Taylor & Francis Group.
- Coyne, I. T. (1997). Sampling in Qualitative Research. Purposeful And Theoretical Sampling; Merging Or Clear Boundaries?. *Journal of Advanced Nursing*, 26(3), 623-630. DOI: 10.1046/j.1365-2648.1997.t01-25-00999.x

- Davies, R. S., Howell, S. L., & Petrie, J. A. (2010). A review of trends in distance education scholarship at research universities in North America, 1998-2007. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 11(3), 42-56. <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/876/1607>
- Delen, A. (2021). *Türkiye’de e-öğrenme ortamlarına ilişkin yapılan araştırmalardaki eğilimler: 2004-2020 dönemi tezlerin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Eken, Ö., Tosun, N. & Tuzcu Eken N. (2020). Covid-19 salgını ile acil ve zorunlu uzaktan eğitime geçiş: genel bir değerlendirme. *Milli Eğitim* 49(1), 113-128. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.780722>
- Erdem Aydın İ., Kaya S., İşkol S., & İşcan A., (2019). Anadolu Üniversitesi uzaktan eğitim bölümünde yayınlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin içerik analizi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 9(3), 430-441. <https://doi.org/10.5961/jhes.2019.343>
- Gökmen, Ö. F., Uysal, M., Yaşar H. Kırsekiz, A. Güvendi, G. M. & Horzum, M. B. (2017). Türkiye’de 2005-2014 Yılları Arasında Yayınlanan Uzaktan Eğitim Tezlerindeki Yöntemsel Eğilimler: Bir İçerik Analizi. *Eğitim ve Bilim* 42(189), 1-25. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2017.6163>
- Göktaş Y., Temur Gedik N., Kocaman-Karoğlu A. & Çağiltay K. (2009). Öğretim teknolojilerinin Türkiye'deki gelişimi: Osmanlı dönemi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 81-92. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/esef/issue/28797/308139>
- Güdekli, İ. A. , Çelik, H. C. & Oduncu, P. (2022). 2011–2020 yılları arasında Türkiye’de çevrimiçi uzaktan eğitime yönelik hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir araştırma. *Yükseköğretim Dergisi*, 12(1), 74-88. DOI: 10.2399/yod.21.808250
- Karabey, S., Turan, Z., Keskin, M. E. & Yiğit, V. (2020). Türkiye’de engelli bireylerin uzaktan eğitimi konusunda yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (2), 215-223. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/higheredusci/issue/61502/918308>
- Milli Eğitim Bakanlığı (2023a). Geçmişten günümüze yeğitek. <https://yegitek.meb.gov.tr/ggy/index.html>. 10.10.2023 tarihinde erişildi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2023b). Tarihçe. <https://aol.meb.gov.tr/www/okulumuz/icerik/1>. 14.10.2023 tarihinde erişildi.
- Orakcioğlu, E. (2019). *Türkiye’de uzaktan eğitim temalı 2013-2018 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=Mir2IXQK1dkmQ9Ige3PZbkVmL2_wU02v9gdXmi07Ei_wnULYdMXWYevAbgeOQwn7
- Parlakılıç, A. & Güldüren, C. (2019). Türkiye’deki e-öğrenme araştırmalarında yönelimler. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 19-28. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/intjces/issue/49055/625866>

- Tankız, K. D. & Şahin, E. (2023). Opinions of music teachers working in secondary schools regarding distance education during the pandemic process. *International Journal of Education Technology and Science*, 3(3), 1032-1052.
- Tekedere, H. (2014). *Eğitimciler için Bilişim Teknolojileri* (15. Bölüm), *Uzaktan Eğitim*. (Editör: Çakır, H. ve Eryılmaz, S.). Pegem Akademi Yayıncılık.
- TÜİK (2022). Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dunya-Nufus-Gunu-2022-45552> 10.09.2023 tarihinde erişilmiştir.
- WHO (2020). WHO Director-general's opening remarks at the mission briefing on covid-19. <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---20-november-2020>. 20.08.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Yalçınalp S. Uzaktan eğitim. (Ed. Emine Cabı). Öğretim teknolojileri ve Materyal Tasarımı. Ankara: Pegem Akademi; 2013. p.140-189.
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (2013). Basın Duyurusu. <https://www.yok.gov.tr/HaberBelgeleri/BasinDuyurusu/2023/basin-duyurusu-universitelerde-uzaktan-egitime-gecis.pdf>. 12.08.2023 tarihinde erişilmiştir.